

A Pécsi Ítéltábla a Kiss és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a dr. Szalóki Jenő ügyvéd által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen házassági vagyoni szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Zala Megyei Bíróságon indított perében a 2011. november 7. napján kelt 5.P.21.987/2010/31. számú ítélet ellen a felperes részéről 34. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget, valamint az államnak - az állami adóhatóság külön felhívására - 2.500.000 (kettőmillió-ötszázézer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A peres felek 2000. szeptember 2. napján megkötött házasságát a K Bíróság a 2005. november 17. napján kelt és ugyanakkor jogerőre emelkedett 7.P.20.463/2005/8. sorszámú ítéletével felbontotta. A felek 2005. január 30. napján ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett okiratba foglaltan házassági vagyoni szerződést kötöttek. A szerződésben rögzítették, hogy az alperes kizárólagos tulajdonaként nyilvántartott b 0000/4. helyrajzi szám alatt felvett szőlő és gazdasági épület megjelölésű ingatlanon történt beruházás során az alperes különvagyont használtak fel, ezért az ingatlan teljes egészében az alperes különvagyont képezi. Szerződésbe foglalták, hogy az alperes a házasságkötést megelőzően szerezte meg a sz 0000/A/5. helyrajzi szám alatt felvett lakásingatlant, amely így szintén alperesi különvagyont. Rögzítették továbbá, hogy ugyancsak a házasságkötést megelőzően, még kiskorúsága idején került az alperes tulajdonába - szülei hasznélvezeti jogával terhelt - a b 0000/5. helyrajzi szám alatt felvett ingatlan. A felek házassági életközösségük fennállása alatt részben a hasznélvezők költségén, részben az alperes különvagyonából az ingatlant felújították, így az teljes

egészében az alperes különvagyont képezi a bejegyzett haszonélvezeti jogokkal terhelt. Megállapították a felek, hogy a H, Sz utca 00. szám alatti ingatlan az alperes szüleinek tulajdonában áll. A házassági életközösség ideje alatt történt felújítás, értéknövelő beruházás az ingatlan tulajdonosainak vagyonából került finanszírozásra, így az ingatlanra a felek egyike sem támaszt semmilyen vagyoni igényt. A szerződésben azt is kikötötték, hogy az alperes viseli a különvagyoni ingatlanok terheit, és azokról a felperes hozzájárulása nélkül is rendelkezhet.

A felek 2005. augusztus 19. napján ügyvéd által szerkesztett, de nem ellenjegyzett okiratba foglaltan úgy nyilatkoztak, hogy a vagyoni viszonyok rendezése tárgyában 2005. január 30. napján kelt házassági vagyoni jogi okiratot kifejezetten megerősítik.

A felperes alapszemélyisége talaján kialakult alkoholbetegségben - jelenleg annak absztinenciális formájában - szenved, amely miatt 2004-től kezdődően folyamatosan gyógykezelték, többször kórházi kezelés alatt is állt. A megállapodások aláírásakor az ügyei viteléhez és a szerződések tartalmának megismeréséhez szükséges belátási képességgel rendelkezett.

A felperes keresetében a 2005. január 30. napján kelt házassági vagyoni jogi szerződés, valamint a 2005. augusztus 19. napján okiratba foglalt szerződés semmisségének megállapítását kérte elsődlegesen cselekvőképtelenségére hivatkozással, másodlagosan annak jó erkölcsbe ütköző voltát állítva. Kérte továbbá a b, korábban 0000/4. helyrajzi szám alatt, jelenleg 0000/5. és 0000/6. helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlan, valamint a b 0000/5. helyrajzi szám alatti ingatlan tekintetében tulajdonjogának megállapítását, továbbá a b ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetését, és ennek folytán az alperesnek 22.230.000 forint megváltási ár megfizetésére kötelezését, míg a b ingatlan tekintetében - annak időközbeni értékesítésére figyelemmel - az alperes kötelezését a jogfenntartással megjelölt 13.075.000 forint vételár-rész megfizetésére. Elsődleges keresetét arra alapította, hogy alkoholfüggősége folytán 2004-től kezdődően orvosi kezelés alatt állt, a kezeléseket között is gyógyszeres terápiában részesült, így a szerződések aláírásakor olyan egészségi állapotban volt, amely nem tette alkalmassá annak felismerésére, hogy a hivatkozott és számos rendelkezés tekintetében valótlanságú okiratok aláírása reá nézve milyen hátrányos jogkövetkezményekkel jár. Másodlagos keresetében arra hivatkozott, hogy a házassági vagyoni jogi szerződés a jó erkölcsbe ütközik, ugyanis egészségügyi állapotán túl sem állt fenn szándéka arra nézve, hogy jelentős értékű különvagyoni ingatlanából származó bevételét az alperesi különvagyonba utalja, továbbá az ajándékozás szándéka sem vezette.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a felperes a megállapodások aláírásakor italozó életmódja ellenére sem volt cselekvőképtelen állapotban, a szerződések pedig a jogviszony speciális természete folytán a jó erkölcsbe eleve nem ütközhetnek.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest kötelezte az eljárási költségek megfizetésére. Az elsőfokú bíróság a perben beszerzett igazságügyi

orvosszakértői vélemény, valamint a 2005. január 30. napján kelt házassági vagyoni szerződést szerkesztő ügyvéd tanúvallomása, illetve a 2005. augusztus 19. napján megkötött megállapodás aláírásakor jelenlévő tanúk vallomása alapján azt állapította meg, hogy a felperes a szerződések aláírásakor nem volt alkoholos állapotban, és mindkét megállapodás aláírásakor rendelkezett azzal a minimális belátási képességgel, amely a szerződést tartalmának megértéséhez, illetve annak megítéléséhez szükséges volt. Az alperes jogi álláspontját elfogadva kifejtette, hogy a házastársak közötti vagyoni megállapodásoknál az ügylet természete folytán a szerződés jó erkölcsbe ütközése nem jöhet szóba. A speciális családjogi viszonyokra figyelemmel ugyanis nem sérti az általános társadalmi felfogást, ha az egyik fél saját vagyona rovására ajándékozik a másik félnek. A szerződés érvényessége szempontjából pedig annak nincsen jelentősége, hogy az adott fél a szerződést milyen megfontolásból kötötte meg.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása, és keresetének teljesítése érdekében a felperes fellebbezett. Álláspontja szerint az orvosi kezelések jelentős számára, illetőleg annak időtartamára figyelemmel egyértelműen igazolt a felperes krónikus szenvedélybetegsége, amelynek következtében az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége a hivatkozott okiratok aláírásakor teljesen hiányzott. Ezt igazolja, hogy a házasság vagyoni szerződés aláírásának időpontját megelőző héten is orvosi kezelés alatt állt a Z Kórház Pszichiátriai Osztályán, és az onnét történt hétvégi eltávozása során alkoholos befolyásoltság miatt gépjárművével balesetet okozott. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértői véleményt hiányosnak találta, miután a szakértő a releváns laboreredményeket nem értelmezte, és annak sem tulajdonított érdemi jelentőséget, hogy egészségi állapota alkoholfogyasztási szokásai miatt megromlott. Ezt igazolja a Z Kórház 2005. január 31-ei zárójelentése, amely szerint fizikailag leromlott, lelkileg és pszichésen megterhelt állapotban, csökkent ítélőképesség birtokában bocsátották el a kórházból. Vitatta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, amely szerint a speciális családjogi viszonyokra figyelemmel a szerződés jó erkölcsbe ütközése nem állapítható meg. Álláspontja szerint súlyosan sérti a társadalmi felfogást az a tény, hogy a felperes egy személygépkocsit, illetve a személyes használati tárgyait leszámítva, egyéb vagyontárggyal nem részesült a házastársi közös vagyonból.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen, a perbeli bizonyítékok okszerű, a Pp.206.§-a (1) bekezdésének megfelelő mérlegelésével állapította meg. Helytálló a keresetet elutasító érdemi döntése is, és az elsődleges kereset elutasítása kapcsán kifejtett jogi indokaival is egyetértett a másodfokú bíróság.

A Ptk.17.§-ának (1) bekezdése szerint gondnokság alá helyezés nélkül is cselekvőképtelen az, aki olyan állapotban van, hogy ügyei viteléhez szükséges belátási képessége - tartósan vagy a jognyilatkozata megtételekor átmenetileg -

teljesen hiányzik. A (2) bekezdés értelmében a gondokság alá helyezés nélkül cselekvőképtelen személy jognyilatkozata - a (3) bekezdésben foglalt kivétellel - semmis.

A bírói gyakorlat szerint a belátási képesség teljes hiányának mindig az adott helyen, időben és körülmények között kell fennállnia. A jognyilatkozat megtételének időpontjára nézve megállapított teljes cselekvőképtelenséghez önmagában az a tény nem elegendő, hogy a nyilatkozó súlyos, a belátási képességet általában csökkentő megbetegedésben szenvedett. A nyilatkozat tartalmát, a nyilatkozó magatartását, más nyilatkozataihoz képest tanúsított, és más személyekhez viszonyított magatartását mind értékelni kell. Amennyiben ezek alapján a teljes cselekvőképtelenség bizonyossággal nem állapítható meg, úgy a Ptk.17.§-a nem alkalmazható (BH 1996.465.).

Az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatban megkívánt széleskörű bizonyítást a jogvita eldöntése érdekében lefolytatta. A perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő véleménye szerint a felperesnél fennálló szenvedélybetegség cselekvőképtelen állapottal általában nem jár. Lehetnek ugyan olyan szövődményei, amelyek akár cselekvőképtelen állapotot is eredményezhetnek, a felperesnél azonban az orvosi adatok erre nem utalnak. A felperes által hiányolt laborleleteket a tárgyaláson értékelve a szakértő úgy foglalt állást, hogy ezek alkoholos májgyulladás irányba mutatnak, az alkoholbetegség fennállását támasztják alá. Olyan mértékű élettani eltérést, pszichés zavart azonban ezek nem igazolnak, amelyekre tekintettel a cselekvőképtelenség megállapítható lenne. Ettől függetlenül bármikor fennforoghatott a felperes akár cselekvőképtelen állapotot eredményező ittassága. Orvosszakértői módszerekkel azonban nem lehetett megállapítani, hogy a szerződések megkötésekor a felperes milyen állapotban volt.

A felperes aktuális állapotának megítélése érdekében az elsőfokú bíróság tanúként hallgatta ki a 2005. január 30. napján kelt házassági vagyoni jogi szerződést szerkesztő és ellenjegyző ügyvédet, valamint a 2005. augusztus 19. napján kelt szerződést tanúként aláíró F.L-t és Cs.R-t. Dr. R.Zs. határozottan állította, hogy a felperesen az ittasság jeleit a szerződés aláírásakor nem látta, a felperes - akivel az okirat aláírását megelőzően, és azt követően is többször dolgozott együtt - az aláírás előtt a szerződést elolvasta, és azt akaratával megegyezőnek találta. F.L. és Cs.R. szintén azt vallották, hogy a szerződés aláírásakor a felperes nem volt ittas állapotban, tisztában volt azzal, hogy milyen okból kerül sor a szerződés aláírására, és maga kérte a közreműködésüket.

A 2005. augusztus 19. napján kelt szerződéssel kapcsolatosan a felperes ismeretére és szándékára utal, hogy saját előadása szerint azért tett a nevéhez két keresztet, mert az abban foglaltakkal nem értett egyet. Ehhez képest a szerződést mégis aláírta, az aláírás okaként általa állított leittasodásnak pedig az orvosszakértő szerint sokkal látványosabb következményei lettek volna (a mozgás és beszéd hiánya, gyors elalvás). Az elsőfokú bíróság is utalt rá, hogy e megállapodás aláírásakor a felperes saját kezűleg írta be a lakcímét, amely ugyancsak azt

támasztja alá, hogy a szerződés tartalmának és következményeinek megértéséhez szükséges belátási képességgel rendelkezett.

A felperes cselekvőképtelen állapotát a 2005. január 31. napján kiállított zárójelentésben foglaltak sem igazolják. Azon túlmenően, hogy a felperes fellebbezésében is idézett testi és pszichés jellemzők a felvételi státus alatt kerültek feltüntetésre, a szakértő teljesen kizártnak tartotta, hogy a felperest cselekvőképtelen állapotban a kórházból elbocsátják. Hétvégi eltávozása során személygépkocsit tudott vezetni, amely ugyancsak arra utal, hogy cselekvőképességgel rendelkezett.

Valamennyi bizonyítékot mérlegelve helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes a Pp.164.§-ának (1) bekezdése alapján őt terhelő bizonyítási kötelezettsége ellenére nem tudta bizonyítani, hogy a szerződések megkötésnek időpontjában belátási képessége teljes mértékben hiányzott, ezért ebből az okból a szerződések semmisségének megállapítására nem kerülhetett sor.

Helyesnek találta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását is, hogy a 2005. január 30. napján kelt házassági vagyoni szerződés a Ptk.200.§-a (2) bekezdése alapján jó erkölcsbe ütközés címén nem érvénytelen, azonban az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi indokokra tekintettel.

A bírói gyakorlat szerint a szerződés nyilvánvalóan sérti a jó erkölcsöt, és ezért a Ptk.200.§-ának (2) bekezdése szerint érvénytelen, ha a szerződéssel elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy az ellenszolgáltatás, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, és emiatt azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek minősíti. Helyesen hivatkozott arra a fellebbezésében a felperes, hogy a házastársak közötti vagyoni megállapodásnál sem kizárt a szerződés érvénytelenségének e jogcímen történő megállapítása.

A Csjt.27.§-ának (1) bekezdése szerint a házasság megkötésével a házastársak között a házassági életközösség idejére házastársi vagyoni közösség keletkezik. Ennek megfelelően a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve azt, ami a Csjt.28.§-ának (1) bekezdése szerint valamely házastárs különvagyonához tartozik. A Csjt.27.§-ának (2) bekezdése kimondja, hogy a házaspár a házasságkötés előtt, valamint a házastársak az egymás közötti viszonyaikat - a házassági életközösség tartamára - szerződéssel rendezhetik. A szerződésben a törvény rendelkezéseitől eltérően határozhatják meg, hogy mely vagyon kerül a közös, illetőleg a különvagyonba.

A házassági vagyoni szerződés lényege, hogy ha a házastársak egymás közötti vagyoni viszonyaikat szerződéssel rendezik, a Csjt. házassági vagyoni szabályai csak annyiban érvényesülnek, amennyiben azoktól a házastársak a szerződésben nem térnek el. A szerződési szabadság elvéből következően a házassági vagyoni szerződésben lehetséges a Csjt. rendelkezéseitől eltérő más házassági

vagyonjogi rendszer kikötése, de az is gyakori, hogy a Csjt. törvényes vagyonjogi rendszerének elfogadása mellett egyes kérdésekben érhető csak tetten a törvény szabályaitól való eltérés (BH 2011.337.).

A felek által 2005. január 30. napján megkötött házassági vagyonjogi szerződés azonban a Csjt. törvényes vagyonjogi rendszerén alapul, és a Csjt.28.§-ának (1) bekezdése szerint rögzíti tényként, hogy az ott helyrajzi szám szerint is feltüntetett ingatlanok az alperes különvagyonát képezik, továbbá a b 0000/4. helyrajzi számú ingatlanon, valamint a b 0000/5. helyrajzi számú ingatlanon végzett építkezés alperesi különvagyonból, illetve - az alperesre tekintettel - a szülei által nyújtott támogatásokból valósult meg. A Csjt. általános szabályaitól eltérő rendelkezés a házassági vagyonjogi szerződésben nincsen, ennek következtében jó erkölcsbe ütközés címén a semmisség nem állapítható meg az azt megerősítő 2005. augusztus 19. napján kelt nyilatkozat vonatkozásában sem.

A felperes a perben lényegében arra hivatkozott, hogy az okiratban foglaltakkal ellentétben a beruházások nem alperesi különvagyonból történtek, hanem részben közös vagyoni megtakarításaik felhasználásával, részben saját különvagyonának az igénybevételeivel. Erre tekintettel kérte az eltérő tulajdoni arányok megállapítását, és az alperes kötelezését a megváltási ár, illetve az általa felvett vételár arányos részének megfizetésére. A felperes által hivatkozott tények a Ptk. 236.§-ának (1) bekezdése szerinti határidőben érvényesíthető önálló megtámadási kereset (Ptk.210.§) alapjául szolgálnak, melyekre tekintettel a szerződés jó erkölcsbe ütközése nem állapítható meg.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - a jogi indokok részbeni módosítása mellett - a Pp.256/A.§-ának (6) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp.78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel - ezen belül azt is értékelve, hogy az ügyben tárgyalás tartására nem került sor - a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) és b) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján állapította meg. A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§-ának (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján köteles a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket megfizetni.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp.256/A.§-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2012. július 4.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k.
előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró